

Kunnskapsdepartementet  
Postboks 8119 Dep  
0032 Oslo

Deres ref.: 14/3683

Vår ref.: 2014/2007/MBR

Dato: 10.10.2014

## Høringsvar fra Universitetet i Stavanger vedr. evaluering av kvoteordningen

Det vises til brev fra KD den 07.07.14 der institusjonene bes om tilbakemelding på vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i evalueringsrapporten. Punktene under refererer til punkter i høringsbrevet.

### 1.1 Kvoteordningen som virkemiddel for internasjonalisering av norsk høyere utdanning

UiS har relativt få kvotestudenter, og det årlige antallet kvotestipender ligger på ca. 35 plasser. For å begrense og kvalitetssikre tilgangen til våre stipend, er det bare studenter fra institusjoner som har en aktiv samarbeidsavtale med UiS som blir vurdert til kvotestipend. Studentene tas opp gjennom det internasjonale opptaket ved Internasjonalt kontor, med unntak av studenter på utøvende musikk som vurderes og tas opp lokalt etter egne opptakskriterier for studier ved Institutt for musikk og dans (IMD).

#### 1.1.1 – 1.1.3

Det lave tallet av kvotestipend betyr i praksis at kvoteordningen ved UiS har begrenset effekt på internasjonalisering og våre partnerinstitusjoner. Unntaket var i mange år (fram til 2010) Institutt for musikk og dans (IMD) hvor kvoteordningen har hatt stor betydning for internasjonaliseringsarbeid, og har satt i gang stabil utveksling og samarbeid med utvalgte institusjoner over flere år (særlig Øst-Europa: Tsjekkia og Serbia). IMD har benyttet kvoteprogrammet strategisk, og samarbeidsavtaler ble opprettet i henhold til dette. Dessverre er IMD opprinnelige samarbeidsland tatt ut av kvote-listen og IMD/UiS har ikke hatt ressurser til å gjøre de besøk og oppfølginger som er nødvendige for å få opprettet nye forbindelser under kvoteordningen.

Det finnes ingen midler i kvoteordningen for administrativ oppfølging eller markedsføring av samarbeid i utlandet. Antallet tildelt stipend er vanligvis ganske lavt og spredt på så mange land at mange av våre fakultet/institutt ikke benytter ordningen som et strategisk virkemiddel. I tillegg har mange forskere allerede etablert gode internasjonale kontakter, også i u-land. Det er derfor ønskelig at kvoteordningen kan brukes til å støtte de eksisterende kontakter på en mer fleksibel måte, uten dagens rammer med fordeling mellom studenter fra utviklingsland og studenter fra land på Vest-Balkan, i Øst-Europa og i Sentral-Asia. Det er imidlertid vanskelig å presisere hvilke land et evt. partnerskapsprogram bør rette seg mot. Det varierer ut fra faglige og strategiske interesser. Fakultetene anbefaler at man inkluderer midler til lærer/forskermobilitet med muligheter for kortere opphold for et optimalt samarbeid.

#### 1.1.3

Fra bistandsperspektiv oppfattes ikke kvoteordningen som et velegnet virkemiddel for økt utdanningssamarbeid med BRIKS-landene. Utviklingen disse landene fører til at middelklassen i landene øker. For eksempel tilhører nå halvparten av Brasils befolkning til i middelklassen. Det betyr at flere studenter har råd til utdanning, og institusjoner i Norge har ingen kontroll over om kvotemidlene tildeles de mest fattige.

Ved opptaket i 2014 kommer UiS sine nye kvotestudenter fem land: Indonesia, Kina, Nepal, Madagaskar og Russland. Samarbeidet med Brasil og India er relativt nytt, og vi har ikke rekruttert kvotestudenter fra disse partnerland ennå (UiS tar imot brasilianske studenter via Science without Borders). En kortere liste over deltakerland vil resultere i kvotestudenter av færre nasjonaliteter, noe som kan bidra til bedre kompetansebygging i mottakerland, et hovedformål til kvoteordningen (jfr. Rundskriv F-12-10). Samtidig er fakultetene bekymret for å miste gode samarbeidsrelasjoner som er basert på studentutveksling dersom færre BRIKS-landene skal prioriteres.

## 1.2 Kvoteordningen som virkemiddel i bistandspolitikken

Ifølge evalueringen har kvoteordningen større effekt på bistandsområdet enn på kunnskapsområdet. Effektene knyttes til individuell kapasitetsutvikling, men sett i et større perspektiv er de uklare.

### 1.2.1 – 1.2.3

Ordningen skal gi kompetansebygging i mottakerlandet ved at studentene returnerer til sitt hjemland etter fullført utdanning. Vår erfaring tilsier at få studenter uteksaminert fra UiS drar tilbake, og dermed minimaliseres bistandseffekten. Vårt inntrykk er at flertallet av kvotestudentene ved teknologiske fag ved UiS får jobbtilbud i Norge/Europa etter endt utdanning og velger å bli værende. Regionen får dermed meget godt kvalifisert arbeidskraft. De flinkeste studentene forlater derfor ofte hjemlandet sitt og bosetter seg i Norge/Europa. I verste fall kan kvoteordningen bidra til en «brain drain»-effekt.

Samtidig påpeker IMD at utøvende musikkutdanning er i utgangspunktet internasjonal, og arbeidsmarkedet er internasjonalt. Instituttet har erfaring med kinesiske kvotestudenter som har reist hjem til Kina med en spesialisering de ikke kunne ha fått i sitt hjemland for å jobbe ved institusjoner som IMD nå samarbeider videre med. Mange jobber likevel som fri-lansere på et internasjonalt arbeidsmarked.

Videre skal ordningen bidra til å styrke norske institusjoners internasjonale samarbeid. Å motta studenter fra partnerinstitusjoner har i flere tilfeller styrket samarbeidet mellom UiS og studentenes hjemmeinstitusjon. I tillegg har faglig dyktige og svært motiverte kvotestudenter en positiv innvirkning på læringsmiljøet ved UiS og deltar aktivt i internasjonaliseringen av campus.

For å bidra enda mer til strategisk institusjonsbygging i utviklingsland enn tilfellet er i dag må både forskere og studenter involveres. Finansiering som støtter korte forskerbesøk, midler til forberedende fase i prosjekter eller etablering av skreddersydde programmer vil sannsynligvis styrke internasjonalt samarbeid mellom Norge og utvalgte u-land. Muligheter til stipend for faglærere og gjesteforskere vil også kunne styrke kvoteordningen.

### 1.2.4

Universitetet i Stavanger støtter argumenter om behov for bedre benyttelse av kvoteordningen i relasjon til andre ordninger under bistandsbudsjettet. Når det gjelder spørsmål om å relatere ordningen til andre programmet som for eksempel NORHED-programmet, er vår oppfatning at dette vil heve terskelen betraktelig for hvilke institusjoner og fagmiljø som vil kunne delta i Kvoteprogrammet. Flere programordninger har en såpass omstendelig og krevende i søknadsprosess at det blir sannsynligvis bare de største institusjonene i Norge som da blir med på ordningen.

UiS hadde likevel hatt positiv erfaring med å selv koble kvoteordningen og NUFU-programmet. Her supplerte Kvoteprogrammet NUFU-finansiering til kapasitetsbygging av forskningsmiljøet og utdanning av mastergrads- og doktorgradsstudenter innenfor vann- og miljøteknologi ved Universitetet i Tulear på Madagaskar.

### 1.2.5

Som nevnt tidligere, varierer samarbeidet ut fra faglige interesser og ikke alltid nasjonale føringer. I mange år har UiS hatt vellykket samarbeid med Tanzania og Madagaskar, som i de siste årene ikke har vært hovedsamarbeidsland innenfor norsk bistandspolitikk.

### 1.2.6

Deler av kvoteordningen er finansiert over bistandsbudsjettet og hovedmålet for norsk utviklingspolitikk er å bidra til utvikling og fattigdomsreduksjon. Samtidig finnes det som regel ikke rutiner ved partnerinstitusjonene for å informere og rekruttere de rette kandidatene til kvoteordningen. Vi kan ikke være sikre på at de nominerte studenter virkelig har behov for finansiering, og det er vanskelig å kontrollere dette. Vi har registrert tilfeller der kvotestipend er gitt til studenter som allerede er godt bemidlet.

Når dette er sagt, finnes det også studenter som strever med finansiering av oppholdet i Norge. Utgangspunktet er at kvotestudentene på mastergrad får stipend/lån på samme vilkår som norske studenter, det vil si at de får utbetalinger fra august til og med mai, mens det er ingen utbetalinger i juni og juli. Til gjengjeld har kvotestudentene mulighet til å få refundert årlig hjemreise i sommermånedene. Mangel på støtte i sommermånedene er imidlertid problematisk for flere av kvotestudentene. De skal fremdeles betale husleie til studentboligen i juni/juli, og ikke alle har mulighet til å reise hjem for en lengre periode. Studentene som er nødt til å være i Norge gjennom sommeren sliter ofte økonomisk. Det er vanskelig å få sommerjobb (de fleste behersker ikke norsk), og mange tar opp private lån for å håndtere løpende utgifter gjennom sommeren. UiS har drøftet muligheten med Lånekassen for å få utbetalt et forskudd på august-utbetalingen allerede i juni/juli, men det har ikke latt seg gjøre. Vi mener problematikken rundt støtte i sommermånedene burde drøftes videre.

I tillegg støtter vi anbefaling om at kvoteordningen bør inneholde en ren stipendordning slik det er begrunnet i rapporten fra Damvad. Vi slutter oss til forslaget om at forvaltning av kvoteordningen og evt. stipendordningen flyttes til SIU. Lånekassens administrative ordninger er lite fleksible og til tiders krevende både for institusjoner og studenter. Arbeidsfordeling mellom Lånekassen og SIU innebærer også mer byråkrati og dobbelrapportering.

Erfaringsmessig er de fleste kvotestudentene ved UiS faglig sett utmerkede studenter som avslutter sine studier innen normert tid med meget gode akademiske og kunstfaglige prestasjoner. De bidrar både faglig og personlig til et godt læringsmiljø ved UiS, og vi har nesten utelukkende positive erfaringer med kvotestudenter ved UiS. Vi ser fram til revidering av kvoteordningen og håper at kommentarene kommer til nytte.

Med vennlig hilsen

Marit Boyesen  
rektor

John B. Møst  
universitetsdirektør

Saksbehandler: Magdalena Brekke, tlf.: 51 83 30 60